

NHO Geneo`s høringsvar til NOU 2021/11 " Selvstyrt er velstyrt"

NHO Geneo er en nyopprettet landsforening i NHO, og organiserer i dag hele verdikjeden innen privat helse, velferd og oppvekst. Bransjeforeningene Helse og velferd, som tidligere har vært i NHO Service og Handel er nå en bransje i NHO Geneo. Bransjen organiserer mange BPA-leverandører som leverer til kommuner gjennom anbud, - brukerstyrt personlig assistanse.

Innledning:

Siden ordningen kom inn i norsk lovgivning på 2000-tallet har den stadig vært gjenstand for større og mindre endringer, utvidelser og justeringer. Senest i 2015 ble ordningen med brukerstyrt personlig assistanse rettighetsfestet i pasient- og brukerrettighetsloven, som en særskilt rettighet for brukere som oppfyller bestemte vilkår. NOUen gir en bred og dekkende kunnskapsbeskrivelse av dagens BPA-ordning, historikk, erfaringer fra andre land, kompleksiteten i tjenesteordningen, utfordringer med dagens ordning, og utfordringer med andre forslag, og mulige forbedringsforslag for at Brukerstyrt Personlig Assistanse skal bli et reelt likestillingsverktøy.

Forvaltningsnivå/lovplassering:

NHO Geneo ser at Utvalget har vært svært delt i synet på om ordningen bør reguleres i staten eller kommunene, og hvilken lovplassing tjenesten er best tjent med. Det var ikke i utvalgets mandat å utrede en statlig ordning, men utrede forbedringer innenfor en kommunal ordning. Det har utvalget levert forslag på. Endring av forvaltningsenhet kan føre til strengere vurderingskriterier, mindre tilpassede tjenester til hver enkelt, eller andre faktorer som begrenser vedtakseiers livsutfoldelse. Det er ikke gitt at en statlig forvaltning av BPA automatisk gir likere tjenester.

Bransjen mener likevel det bør utredes, hvorvidt en statlig forvaltning av ordningen kan gi bedre likestilling og sikre BPA som et reelt likestillingsverktøy, og utjevne de forskjellene som er mellom kommunene i dag som forvalter av ordningen. Man kan for eksempel se for seg forvaltning gjennom NAV/Folketrygden, eller at et nasjonalt kompetansesenter får et særskilt ansvar for dette. Ettersom dette ikke er utredet på et faglig grunnlag med fordeler og ulemper, bør dette utredes, slik 7 av utvalgets medlemmer har påpekt. En statlig ordning må likevel utformes på en slik måte at den store BPA-gruppa med omfattende helsebistand får sine behov dekket i tråd med intensjonene i BPA-ordningen.

Forbedringer av dagens ordning:

Uavhengig av fremtidig lov plassering og hva man måtte komme frem til angående forvaltningsnivå, er det viktig at kommunene jobber mer likt, bruker likere prosesser og vurderingsverktøy. NOU-forslaget peker på en mer samlet, tydelig og utførlig regulering, at det sørges for tydeligere krav til saksbehandlingen og vedtakene, og at det sørges for hensiktsmessige verktøy for saksbehandling, samt opplæring.

Det er viktig å få på plass tydeligere, felles retningslinjer som kan understøtte kommunenes saksbehandling, og sikre at den enkelte vedtakseier får den bistanden hun eller han har krav på uavhengig av bosted og livsfase. Videre er det viktig at det sikres god samhandling med de andre tjenestene den enkelte har rett på.

NOU-forslaget innbefatter en klargjøring av formålet med ordningen, det selvstendige ansvaret for organiseringen og den daglige styringen av assistentordningen, og klargjøring av øvrige aktørers ansvar og roller, som er viktig. Den tar også for seg behov for å avklare hva som gjelder ved reiser og opphold i utlandet.

Det er viktig at lovforslaget sikrer retten til å bruke BPA også utenfor hjemkommunen og i utlandet, for å sikre funksjonshemmedes muligheter til å delta i kulturlivet, være en bidragsyter i lokalsamfunnet, delta i politisk virksomhet, ta en utdanning (herunder studier i utlandet), foreta reiser, være aktiv i familielivet (herunder å kunne fylle en foreldrerolle), være på hytteturer o.l. alt på lik linje med andre borgere.

Barn og unge:

Bransjen stiller seg bak utvalgets forslag for et bedre tilbud til barn og unge, og tiltak som bidrar til likere forutsetninger for at BPA-ordninger blir reelle likestillingsverktøy uavhengig av hvilken kommune man bor i. I NOUen foreslås BPA utvidet til å gjelde på flere arenaer (som for eksempel i barnehage, skole og SFO) og at BPA skal være diagnoseuavhengig.

Bransjen støtter forslaget om at retten til BPA skal reguleres i ny bestemmelse i likestillings- og diskrimineringsloven, pasient og brukerrettighetsloven og lovverk for barnehage, skole, universitet og høyskole i tillegg til helse- og omsorgstjenesteloven. Det er viktige grep for å tydeliggjøre at BPA omfatter mer enn helse. Uavhengig av hva man måtte utrede og komme frem til av samlet lovregulering bør tjenesten lovforankres i likestillings og diskrimineringslovgivningen, slik det er foreslått.

Aldersgrense:

Utvalget foreslår utvidet rett til BPA fra 67-72 år, og videre at timegrensen senkes til 20 timer for når retten innfris for å få BPA. Bransjen støtter denne tilnærmingen.

Nasjonalt kompetansesenter:

Utvalget foreslår et nasjonalt kompetansesenter for BPA. Dette støttes. Kunnskapen om BPA i kommunene varierer stort, og det er behov for kompetanse/forskning og utvikling innen feltet. Et slikt kompetansesenter vil kunne være en ressurs for både de som har fått BPA og for kommuner og private leverandører som leverer BPA-ordninger. Videre vil et kompetansesenter som nevnt over kunne tenkes å

forvalte en eventuell statlig ordning, og godkjenningsordninger for Fritt brukervalg. Herunder kompetanse og bistand knyttet til opplæring, arbeidsrettslige bestemmelser, tariffavtaler og standardkontrakter.

Fritt brukervalg:

Vi viser til at et samlet utvalg understreker betydningen av at det legges til rette for fritt brukervalg innen BPA. Dette innebærer at bruker som får et vedtak på BPA, kan velge og påvirke hvem som skal være vedkommendes assistenter, og om det er kommunen eller private tjenesteleverandører som etter anbud/rammeavtale skal bistå den som har krav på BPA.

Utvalget mener at argumentene for fritt brukervalg er mer tungtveiende enn argumentene mot. Det understrekes at dersom BPA skal bli et reelt likestillingsverktøy med stor innflytelse over egen situasjon for dem det gjelder, bør kommunene legge til rette for fritt valg av tjenesteyter. Videre peker utvalget på muligheten for nasjonale godkjenningsordninger som kan lette kommunenes arbeid med å gjennomføre og administrere fritt brukervalg. For at fritt brukervalg skal være bærekraftig og sikres, må kontrakter og anbud gjenspeile riktig balanse mellom pris og kvalitet, og dekningsbidraget gjenspeile de faktiske kostnadene leverandøren har.

Bransjen mener Regjering og Storting i større grad enn nå på tvers av politiske skillelinjer må ta på alvor og legge til rette for fritt brukervalg. Brukerorganisasjonene ønsker dette, BPA-brukerne ønsker dette og bransjen kan bidra med ressurser, kompetanse og bistand til en enda bedre BPA-tjeneste tilpasset brukernes behov, sammen med det offentlige.

Bransjen bidrar gjerne i det videre arbeidet for BPA-ordningen med innspill, ressurser og kompetanse på egnet måte.

På forhånd takk

Med vennlig hilsen

/S/

Karita Bekkemellem

Adm.dir.
NHO Geneo
Landsforeningen,-
for helsenæring, velferd og oppvekst

/S

Reidar Holst Christensen

Fagsjef Helse og Velferd